

Qarabağın ruhu - Xarıbülbül

Təxminən beş il öncə başlayan, amma uzun illərin ədalətsizliyinə son qoyan 44 günlük Vətən müharibəsi dövlətimizin ərazi bütövlüyünün bərpası ilə yanaşı, bütöv bir regionun tarixini də dəyişdi. Həmin günlərdə Azərbaycan yalnız torpaqlarını deyil, həm də milli ləyaqətini, tarixi yaddaşını, gələcək nəsillərin başını dik tutma haqqını geri aldı. Ordumuzun şücaəti, xalqımızın birliyi və Ali Baş Komandan İlham Əliyevin iradəsi bu zəfərin sütunlarına çevrildi. Bu qələbə ilə yalnız 30 illik işğal bitmədi, 200 illik erməni separatizminin təməli də sarsıldı. Sentyabrın 19-20-də həyata keçirilən antiterror tədbirləri nəticəsində Azərbaycan öz suverenliyini tam şəkildə bərpa etdi və separatizmin son qalığı da sökülüb tarixin zibilxanasına atıldı, Qarabağ azad nəfəs almağa başladı. Bərpəquruculuq separatizmin yaratdığı viranə mənzərəni yavaş-yavaş doğma və abad yurd təsvirinə çevirir.

Separatçıların Şuşanı "erməniləşdirmək" planı da iflasa uğradı. 2013-cü il mayın 9-da Xankəndidə "bayram" keçirməyə çalışan xunta rejimi eyni biabırçılığı Şuşada da təkrarlamaq istəyirdi. Qondarma "parlament" binası tikmək, şəhərin tarixi simasını saxtalaşdırmaq niyyətindəydilər. Amma planları yarımçıq qaldı, binanın divarları kimi arzuları da uçuruldu. Prezident İlham Əliyevin dediyi kimi: "Biz gəldik, bu torpağın sahibləri gəldi, onları buradan qovdu... "Parlament" də gorbagor oldu, status da gorbagor oldu, cəhənnəmə getdi!". Ölkəmizin haqq işi dünyanın gözü qarşısında qələbə ilə başa çatdı. Bu gün Şuşada azan səsi eşidilir, muğam səslənir, mədəniyyətimiz canlanır. Bu gün Qarabağ Azərbaycanın qürur lövhəsinə çevrilib.

Hər daşında bir tarix, hər ağacında bir nəfəs olan Qarabağ torpaqları indi təkcə siyasi yox, həm də mədəni dirçəliş yaşayır. Bu dirçəlişin ən gür səslənən simvollarından biri isə Xarıbülbül festivalıdır. Zərifliyi və rəmzi dəyəri ilə köülləri fəth edən Xarıbülbül gülü Şuşanın simvolu hesab olunur. Qarabağa yolu düşən hər bir qonağın seyrinə çıxdığı bu nadir çiçək təkcə təbiət incisi deyil, həm də mədəniyyətimizin canlı yaddaşıdır. Vaxtilə insanlar onun şərəfinə tədbirlər, musiqili məclislər təşkil edir, konsertlər keçiriblər. Azərbaycanın tanınmış sənətkarları o tədbirlərə öz sənətləri ilə bənzərsiz rəvnəq qatırdılar. Məhz bu ənənədən doğaraq, 1980-ci illərin sonlarında Qarabağda beynəlxalq səviyyəli bir musiqi bayramının əsası qoyuldu - "Xarıbülbül" festivalı.

Festivalın təşkilinə təkən verən mühüm səbəblərdən biri də görkəmli xanəndə Seyid Şuşinskiyin 100 illik yubileyi olmuşdur. 1989-cu ilin əvvəlində hazırlıqlarına başlanılan festival həmin ilin mayında Xarıbülbülün çiçəkləndiyi möhtəşəm dövrə gerçəkləşdi. İlk tədbirə təkcə yerli ifaçılar deyil, Qırğızıstan, Qazaxıstan, Başqırdıstan, Litva və Belarusdan da sənəтчilər qatılmışdı. Təxminən 100 nəfərlik bir heyətlə təşkil olunan ilk festivalın konsertləri Cıdır düzündə salınmış yeddi ayrı məkanda keçirildi. Açıliş isə xüsusilə duyğulu anlarla yadda qaldı - 12-15 yaş arası gənc xanəndələrin ifa etdiyi "Qarabağ şikəstəsi" ilə. Hətta həmin günlərdə Qarabağ atlarının iştirakı ilə Cıdır yarışları da təşkil olunmuşdu. Festivalın ilk tamaşaçıları da elə Şuşa sakinləri idi. 1990-cı ildən etibarən festival beynəlxalq status qazandı. Bu, tədbirin təkcə milli deyil, dünya miqyasında tanınmasına yol açdı. Yaponiyadan ABŞ-a,

Türkiyədən Almaniya, Avstraliyadan Əfqanıstana qədər onlarla ölkənin nümayəndələri bu musiqi bayramında iştirak etdilər. Festival keçmiş SSRİ məkanında da ən önəmli mədəniyyət hadisələrindən biri kimi qiymətləndirildi.

Lakin mədəniyyətin beşiyi Şuşanın işğalı ilə festivalın keçirilməsi dayandı. Buna baxmayaraq, tədbirin ruhu sönmədi və bir müddət Ağdam şəhərində davam etdirildi. Ağdamda keçirilən festivalda Azərbaycanın Xalq artisti Qədir Rüstəmovun ifa etdiyi "Sona bülbüllər" mahnısı xüsusilə yadda qaldı. Bu ifa sonradan Azərbaycan musiqisinin "Qızıl Fond"una daxil edildi. Festivalın əhatə dairəsi təkcə Ağdamla məhdudlaşmadı. Bərdə və Ağcabədi kimi, Qarabağın digər bölgələrində də konsert proqramları həyata keçirildi. 1991-ci ildə isə festivalın üçüncü mərhələsi reallaşdı. Həmin il festivala ABŞ və Avstraliyadan da iştirakçılar daxil oldu. Festivalın qərargahı Mingəçevir şəhərində yerləşirdi və buradan iştirakçılar Qarabağa yola salınırdı. Tamaşaçı sayının çoxluğu səbəbilə bəzi konsertlər stadionlarda keçirildi. Dördüncü festival 1992-ci ilin mayında keçirilməli idi. Hətta bu məqsədlə dünyanın 30-dan çox ölkəsindən qonaqlar dəvət edilmişdi. Amma həmin ilin 8 mayında Qarabağın döyünən ürəyi Şuşa Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal ediləndən sonra təşkilat komitəsi festivalı ləğv etdi. Çünki xarıbülbülün yurdu Şuşasız artıq bu festivalın əhəmiyyəti qalmamışdı.

Zəfər günündən altı ay sonra Cıdır düzündən yüksələn muğam, musiqi sədaları yenidən bütün dünyaya yayıldı. Bu, Qarabağın əsl sahiblərinin kim olduğunu əyani surətdə nümayiş etdirdi. "Xarıbülbül" festivalı da yenidən təşkil olundu. Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı yenə doğmalarını, qonaqlarını qarşıladı. 12 may 2021-ci il tarixində doğma Şuşada illər əvvəl olduğu kimi, Qarabağ şikəstəsi səsləndirildi.

Bir il sonra 2022-ci il mayın 12-də Qarabağın incisi, Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı olan Şuşada qədim ənənələrin və zəngin folklor irsinin təntənəsi - V "Xarıbülbül" Beynəlxalq Folklor Festivalı başladı. Üç gün davam edən sayca beşinci festival çərçivəsində milli rəqs, muğam sənəti təqdim olunub, ölkəmizin müxtəlif regionlarını təmsil edən folklor kollektivlərinin konsertləri keçirilib, Azərbaycan xanəndələrinin müxtəlif illərdə Şuşada lentə alınmış ifalarından ibarət videoçarxlar nümayiş etdirilib, klassik musiqi əsərləri təqdim olunub. Eyni zamanda müxtəlif xarici ölkələrdən musiqi kollektivləri də iştirak edib. Açıliş mərasimində Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyevanın iştirakı tədbirə xüsusi rəng qatıb. Bu iştirak həm də mədəni irsə, folklorun milli kimliyimizdə tutduğu yerə olan dərin ehtiramın təzahürü idi. Qeyd edək ki, Şuşa şəhərinin 270 illiyi ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ilə elan edilən "Şuşa ili"ndə keçirilən V "Xarıbülbül" Beynəlxalq Folklor Festivalı Heydər Əliyev Fondu, Mədəniyyət Nazirliyi və Şuşa Şəhəri Dövlət Qoruğu tərəfindən təşkil olunmuşdu.

Qarabağ Zəfərinin mədəni davamı kimi dəyərləndirilən bu festival artıq Azərbaycanın daha bir böyük uğur salnaməsinə çevrilib. illər ötdükcə tədbirin beynəlxalq əhatəsi genişlənir və bu da onu göstərir ki, bundan sonra azad Qarabağda bayramlar bir-birini əvəz edəcək.

Röya RÜSTƏMLİ,
"Respublika".